

Kompetensbeskrivning för specialiseringstjänstgöring inom huvudutbildningen i geriatrik

avseende

SOSFS 2015:8

Svensk Geriatrisk Förening

Innehållsförteckning	Sida
Inledning	2
Det geriatriska arbetssättet	3
Skörhet	3
Gerontologi	3
Vanliga akuta symtom och tillstånd	4
Fallrisk och fall	4
Hudsjukdomar	5
Kirurgiska sjukdomar (förutom trauma)	5
Kognitiva sjukdomar hos äldre	6
Lagar och regelverk	6
Läkemedel	7
Neurologiska sjukdomar	8
Nutrition	8
Ortopediska sjukdomar (förutom frakturer)	8
Osteoporos	9
Palliativ vård	9
Rehabilitering	10
Smärta	10
Sår	10
Traumatiska sjukdomar	11
Tumörsjukdomar	11
Urinvägssjukdomar	12
Äldrepsykiatri	12

Inledning

Kompetensbeskrivningen för läkares specialiseringstjänstgöring inom den gemensamma kunskapsbasen för de invärtesmedicinska basspecialiteterna (delmål c1-c5) och följande kompetensbeskrivning för specialiseringstjänstgöring inom huvudutbildningen i geriatrik (delmål c6-c13) är underlag för bedömning om specialistkompetens uppnåtts.

Samma ämnesområden förekommer ofta i båda kompetensbeskrivningarna, men innehållet är olika och de kompletterar varandra, varför det är viktigt att använda båda kompetensbeskrivningarna parallellt.

Kompetensbeskrivningen för specialiseringstjänstgöringen inom huvudutbildningen i geriatrik har fokus på de sjukdomar och specifika symtom som förekommer hos äldre, särskilt vid skörhet till följd av ålder och/eller sjukdom.

Det geriatriska arbetssättet

Självständigt handlägga/ bedöma

Omhändertagande av den äldre patienten enligt CGA (Comprehensive Geriatric Assessment)

Leda geriatriskt multiprofessionellt team

Skörhet

Självständigt handlägga/ bedöma

God kännedom om begreppet och innebörden av skörhet, olika skattningsskalor och klinisk användning av dessa.

Gerontologi

Självständigt handlägga/ bedöma

Åldrandets effekter på symtombilden vid sjukdom

Ha kunskap om

Det normala fysiologiska, psykologiska, funktionella, sociala och existentiella åldrandet

Faktorer som främjar ett friskt åldrande

Teorier om det naturliga åldrandets mekanismer/ bakomliggande orsaker

Ha kännedom om

Demografiska och epidemiologiska populationsstudier av äldre

Vanliga akuta symtom och tillstånd

Självständigt handlägga/ bedöma

Den äldre patientens symtombild vid olika sjukdomstillstånd såsom:

Nedsatt allmäntillstånd

Delirium

Feber

Medvetandesänkning

Syncope

Yrsel

Ortostatism

Balans- och gångsvårigheter

Dehydrering

Dyspné

Akut och kronisk smärta

Förstoppning, diarré

Oro, ångest, sömnsvårigheter

Fallrisk och fall

Självständigt handlägga/ bedöma

Utredning av orsaker till fall med ett brett differentialdiagnostiskt tänkande – exempelvis till följd av infektion, kardiovaskulär, neurologisk eller metabol sjukdom

Läkemedel som riskfaktor för fall

Behov av fallförebyggande åtgärder

Ha kunskap om

Bedömningsinstrument avseende fallrisk

Hudsjukdomar

Självständigt handlägga/ bedöma

Klåda

Eksem

Svampinfektioner

Ha kunskap om

Skivepitelcancer

Basalcellscancer

Malignt melanom

Ha kännedom om

Blåsdermatoser

Psoriasis

Kirurgiska sjukdomar (förutom trauma)

Ha kunskap om

Akut buk, brett differentialdiagnostiskt tänkande

Ileus/subileus

Ventrikelretention

Cholecystit

Pancreatit

Diverticulit

Appendicit

Gallsten

Njursten

Aortadissektion/ruptur

Mesenterialkärlsockklusion, tarmischemi

Kognitiva sjukdomar hos äldre

Självständigt handlägga/ bedöma

Utreda och behandla kognitiva sjukdomar t ex Alzheimers sjukdom med eller utan vaskulärt inslag, vaskulär demens, Lewybodydemens, demens vid Parkinsons sjukdom, beaktande av differentialdiagnoser, MCI

Neuropsykiatriska symtom vid kognitiva sjukdomar (tidigare BPSD - Beteendemässiga och psykiska symtom vid demens)

Delirium

Kognitiva sjukdomar i sen palliativ fas

Bedömningsinstrument avseende kognitiv funktion

Ha kunskap om

Frontotemporaldemens

Alkoholdemens

Svenska Demensregistret (SveDem), BPSD-registret

Ha kännedom om

Neuropsykologisk bedömning

Huntingtons sjukdom

Creutzfeldt-Jakobs sjukdom

Lagar och regelverk

Självständigt handlägga/ bedöma

Utfärdande av intyg för god man och förvaltare

Lagstiftning kring tvång i vården

Föreskrifter kring indragning av körkort och vapenlicens

Samverkan med kommun och primärvård

Ha kunskap om

Äldrevårdens organisation i Sverige

Äldres och närståendes rätt till stöd

Läkemedel

Självständigt handlägga/ bedöma

Åldrandets betydelse för patientsäker och individanpassad läkemedelsanvändning även med hänsyn till problem kopplade till polyfarmaci

Beräkning av njurfunktion och dess betydelse vid dosering och val av läkemedel

Olämpliga läkemedel för äldre

Värdering av patientens nytta av eventuell primär- och sekundärprofylaktisk läkemedelsbehandling

Utsättning av läkemedel

Läkemedelsbiverkningar

Läkemedelsinteraktioner

Läkemedelsöverkänslighet

Basala farmakologiska principer

Fördjupad läkemedelsgenomgång

Ha kännedom om

Epidemiologiska data rörande äldres läkemedelskonsumtion

Neurologiska sjukdomar

Ha kunskap om

Epilepsi

Parkinsons sjukdom

Parkinsonism/atypisk parkinsonism

Polyneuropati

Nutrition

Självständigt handlägga/ bedöma

Tillstånd med näringsbrist

Behov av enteralt/ parenteralt nutritionstöd med särskild hänsyn tagen till etiska överväganden

Svampinfektioner i munhåla och svalg

Ha kunskap om

Bedömning och utredning av sväljningssvårigheter

Refeeding syndrome

Olika typer av parenteralt och enteralt nutritionstöd

Näringsbehov vid olika medicinska tillstånd

Konsekvenser och behandling av muntorrhet

Ortopediska sjukdomar (förutom frakturer)

Självständigt handlägga/ bedöma

Utredning för att utesluta ev fraktur

Kontusion

Artros

Ha kunskap om

Septisk artrit

Spinal stenos

Osteoporos

Självständigt handlägga/ bedöma

Utredning av osteoporos

Behandling av osteoporos

Ha kunskap om

Sekundär osteoporos

Palliativ vård

Självständigt handlägga/ bedöma

Symtomlindring vid smärta, ångest, illamående, slembildning och andningssvårigheter

Brytpunkter och brytpunktssamtal i både tidigt och sent palliativt skede vid t ex avancerad hjärtsjukdom, lungsjukdom, kognitiv sjukdom, neurologisk sjukdom och cancersjukdom

God och individanpassad palliativ vård även vid naturligt åldrande och död

Stöd till anhöriga

Ha kunskap om

Avancerad smärtbehandling, t ex olika smärtpumpar och blockader

Terminal sedering

Svenska palliativregistret

Ha kännedom om

Etiska och kulturella aspekter i vård av svårt sjuka

Rehabilitering

Självständigt handlägga/ bedöma

Rehabiliteringspotential

Prognosticera förväntat rehabiliteringsförlopp utifrån vetenskaplig grund och klinisk erfarenhet.

Rehabilitering efter akut sjukdom t ex stroke, fraktur, medicinsk och kirurgisk sjukdom, neurologisk sjukdom

Rehabilitering vid kronisk sjukdom

Ha kunskap om

Övriga teammedlemmars kompetensområden

Bedömningsinstrument avseende t ex ADL, smärta, balans

Smärta

Självständigt handlägga/ bedöma

Smärtanamnes, inkluderande användande av olika bedömningsinstrument för att skatta och diagnostisera smärta, även hos personer med kognitiv svikt

Akut och långvarig smärta

Farmakologisk smärtbehandling

Ha kunskap om

Smärtans patofysiologiska orsaker och mekanismer bakom akut och långvarig smärta.

Icke-farmakologisk smärtbehandling

Sår

Självständigt handlägga/ bedöma

Utreda/ diagnostisera olika typer av sår: t ex arteriella sår, venösa sår, diabetesrelaterade sår, trycksår.

Ankeltryckmätning, ankel/armindex

Kritisk ischemi och ombesörjande av vidare handläggning

Sårinfektioner

Ha kunskap om

Sårprevention och läkningsfrämjande åtgärder, t ex omläggningsmetoder, avlastning, nutrition, smärtlindring

Ha kännedom om

Andra typer av sår, t ex tumörsår, vaskulitsår, pyoderma gangränosum

Traumatiska sjukdomar

Självständigt handlägga/bedöma

Komplikationer till fall t ex rhabdomyolys och trycksår

Initial utredning av frakturer och blödningar

Ha kunskap om

Symtom på och komplikationer efter revbens-, bäcken-, och kotfrakturer

Symtom, utredning och möjliga komplikationer vid skalltrauma, tex subduralhematom (akut och kroniskt), commotio, subaracknoidalblödning

Tumörsjukdomar

Självständigt handlägga/ bedöma

Initial malignitetsutredning

Ha kunskap om

Behandling av de vanligaste tumörsjukdomarna hos äldre

Komplikationer till tumörsjukdom som exempelvis vena cava syndrom, ryggmärgspåverkan, hypercalcemi

Ha kännedom om

Palliativ strålbehandling

Komplikationer till tumörbehandling

Urinvägssjukdomar

Självständigt handlägga/ bedöma

Urinretention

Urinvägsinfektioner

Asymtomatisk bakteriuri

Ha kunskap om

Urininkontinens

Komplikationer till kateterbehandling

Urinvägspatogener och aktuella resistensmönster

Utredning och behandling av hematuri

Benign prostatahyperplasi

Prostatacancer

Ha kännedom om

Urinblåsecancer

Äldrepsykiatri

Självständigt handlägga/ bedöma

Delirium

Depression

Ångesttillstånd

Sömnstörningar

Psykotiska symtom

Basal psykofarmakabehandling

Ha kunskap om

Suicidriskbedömning

Beroendeproblematik

Bipolär sjukdom

Psykossjukdom

Ha kännedom om

ECT